

ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у листопаді 2025 року

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

Загальні питання

В Україні

11 листопада у Києві відбувся VII Міжнародний ярмарок грантів у сфері культури, організований бюро програми ЄС «Креативна Європа» в Україні у співпраці з Goethe-Institut, House of Europe та іншими партнерами. Учасники мали нагоду дізнатися про національні, європейські та міжнародні програми підтримки культури, зокрема можливості від програм «Креативна Європа», «Горизонт Європа», «Erasmus+», Британської Ради, Українсько-данського молодіжного дому. Під час заходу відбулися консультації з ключовими грантодавцями, обговорення шляхів розвитку міжнародної співпраці, дискусії про культуру в умовах обмежених ресурсів, а також обмін найкращими практиками та започаткування нових партнерств.

27–28 листопада у Києві пройшла Міжнародна конференція «Функціонування об'єктів культурної спадщини ЮНЕСКО під час повномасштабної війни: виклики та заходи реагування». До участі у конференції долучилися експерти провідних міжнародних організацій: директор Центру всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Лазаре Елундо Ассомо (онлайн), голова відділу культури Представництва ЮНЕСКО в Україні Марія Ріта Ачетозо, а також експерти Міжнародного центру з вивчення питань збереження і реставрації культурних цінностей (ICCROM), Міжнародного альянсу із захисту спадщини в зонах конфлікту ALIPH Foundation, національного комітету Міжнародної ради музеїв Великої Британії (ICOM UK), інші міжнародні партнери та керівники українських музеїв і заповідників. Експерти обговорили документування руйнувань, цифрову фіксацію стану пам'яток, оновлення управління в умовах війни та міжнародні механізми підтримки, які Україна може залучати вже зараз.

Віцепрем'єр-міністр з гуманітарної політики – міністр культури України Тетяна Бережна 27 листопада провела зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Туреччини в Україні Левентом Більгеном. Серед іншого сторони підтвердили готовність поглиблювати партнерство між музейними, науковими та мистецькими інституціями двох країн, підтримувати спільні дослідницькі та

культурні проєкти й посилювати професійний діалог між установами України та Туреччини. А 28 листопада Т. Бережна зустрілася із Надзвичайним і Повноважним Послом Японії в Україні Накагоме Масаші. Під час зустрічі обговорили можливості подальшого розвитку співпраці у сферах культури, оцифрування культурної спадщини та гуманітарної політики, а також продовження підтримки українських культурних інституцій через інструменти ЮНЕСКО.

Стратегії розвитку культури та подальші кроки реформування сфери стали темою зустрічі першої заступниці міністра культури України Галини Григоренко із представниками Європейського Союзу – Асьєром Сантільяном Лузуріага, керівником відділу верховенства права Представництва ЄС в Україні, та Діаною Вольські, керівницею сектору європейської інтеграції, культури та національних меншин. Під час зустрічі, що відбулася 19 листопада, Г. Григоренко поінформувала про вчасне виконання Міністерством завдання, передбаченого в Плані України для Ukraine Facility – у березні ц. р. розроблено та затверджено Урядом Стратегію розвитку культури на період до 2030 року. Разом зі Стратегією затверджено операційний план її реалізації на 2025–2027 роки.

Відбувся фінал Хататону 6.0 – щорічного онлайн-ідеатону для проєктів на перетині культури та технологій. Хататон 6.0 підтримує Європейський Союз за програмою House of Europe. Проєкт реалізується ГО Civic.Space та інноваційною агенцією Digitizing.Space у співпраці з House of Europe та Goethe-Institut в Україні. Цьогорічний Хататон об'єднав культурні ініціативи, організації та технологічні команди, які працювали з темами культури, спадщини та ідентичності. До участі в Хататоні подалися понад 900 осіб не лише з України, а й українці з Німеччини, Польщі, Бельгії, Португалії та Нідерландів. У фіналі журі визначило команди-переможці. Перше місце здобула команда BRUK, яка створила застосунок доповненої реальності, що дозволяє побачити історію міста просто на вулицях.

Україна продовжила співпрацю з Польщею з історичних питань: 14 листопада у м. Мостиська Львівської області відбулося перепоховання останків польських військових, які загинули у 1939 р. Участь у церемонії перепоховання взяли представники української та польської влади, духовенство, військовослужбовці Збройних сил Польщі. Зазначені останки було ексгумовано в ході спільних українсько-польських досліджень на території колишнього с. Старі Збоїща у серпні 2025 р. за результатами конструктивного діалогу України та Польщі з історичних питань у межах спільної Робочої групи під егідою міністерств культури обох країн.

За кордоном

Делегація від Міністерства культури України та представників культурної сфери на чолі з Віцепрем'єр-міністром з питань гуманітарної політики — міністром культури України Тетяною Бережною взяла участь у Неформальній зустрічі міністрів культури та медіа Європейського Союзу «Демократична стійкість через культуру та медіа», що відбулася 3–4 листопада у Копенгагені в

межах Данського головування в Раді ЄС. Захід об'єднав міністрів культури країн ЄС та Великої Британії, представників Європейської Комісії та міжнародних організацій. Неформальна зустріч міністрів культури та медіа ЄС розпочалася спільною пресконференцією Тетяни Бережної, Якоба Енгеля-Шмідта, міністра культури Данії, та Гленна Мікаллефа, Комісара ЄС із питань справедливості між поколіннями, молоді, культури та спорту, під час якої Данія оголосила про виділення 10 мільйонів данських крон на підтримку діяльності Українського фонду культурної спадщини (УФКС) – платформи, створеної для мобілізації міжнародних та національних ресурсів із захисту, відновлення та розвитку української культурної спадщини та культури. Першими партнерами новоствореного УФКС також стали Нідерланди, Польща та Велика Британія. Нідерланди оголосили про внесок у розмірі 1 млн євро, Польща – 500 тис. євро, а Велика Британія – 200 тис. фунтів стерлінгів. У перший день роботи заходу Віцепрем'єр-міністерка провела низку зустрічей із міжнародними партнерами, серед яких – Комісар ЄС із питань культури та спорту Гленн Мікаллеф, міністр культури Данії Якоб Енгель-Шмідт, міністр креативних індустрій, медіа та мистецтв Великої Британії Ієн Мюррей, міністр культури Болгарії Маріан Бачев, директор міжнародного фонду ALIPH Валері Фрелан, державний секретар, Директор Федерального офісу з питань культури Швейцарії Карін Бахманн, директор Національного музею Данії Ране Віллерслев, міністр-президент Федерації Валлонії (Бельгія) Елізабет Дегріз, віцепрезидент ARTE Бруно Патіно, представники Данського культурного інституту та інші. Тетяна Бережна та українська делегація відвідали Королівський данський оперний театр. Серед домовленостей: спільні культурні проекти, посилення захисту культурної спадщини, розвиток партнерств. Крім того, за підсумками зустрічі в Копенгагені Україна разом із понад 30 країнами приєдналася до Декларації про роль культури та медіа як запоруки європейських демократій. У одній із публічних дискусій взяла участь українська режисерка й письменниця Ірина Цілик. У межах Неформальної зустрічі міністрів культури та медіа ЄС також відбулась виставка сучасного українського мистецтва «Моє тіло – поле бою», створена командою Spilne Art за підтримки Міністерства культури України, компаній Ajax Systems та МХП. Експозиція складалася зі скульптур української мультимедійної художниці Марії Куликовської.

ЮНЕСКО обрала Україну до складу одного зі своїх основних органів – Виконавчої ради на 2025 – 2029 роки. Ця подія відбулася під час 43-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, яка проходила у Самарканді (Узбекистан). Серед пріоритетів України як члена Виконавчої ради ЮНЕСКО є захист культурної спадщини в умовах збройних конфліктів та інших надзвичайних ситуацій, забезпечення загального доступу до освіти в умовах кризи, розвиток науки в інтересах сталого розвитку, а також безпека журналістів і науковців. Також за підсумками 43-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, у Календарі ювілеїв міжнародної організації на 2026–2027 роки з'являться дві значущі українські дати – 100-річчя створення Національного історико-культурного заповідника «Києво-Печерська лавра» та 150-річчя від дня народження композитора М. Леонтовича.

Крім того, ЮНЕСКО офіційно включила Київ до Мережі креативних міст у категорії «Музика». Рішення оголосила Генеральна директорка ЮНЕСКО

Одрі Азуле, привітавши 58 нових міст із понад 40 країн світу, які долучилися до ініціативи.

Київ долучився до Всесвітнього саміту культури міст (World Cities Culture Forum), що відбувся в Амстердамі. Саміт проходив у межах відзначення 750-річчя Амстердама під гаслом «Разом сильніші: культура в мінливому світі». Подія зібрала понад 200 представників культурного сектору – діячів культури, митців, кураторів і управлінців, і стала однією з наймасштабніших платформ для професійного обміну досвідом. Українську столицю представили депутатка Київради, голова постійної комісії з питань культури, туризму та суспільних комунікацій Вікторія Муха та директор Департаменту культури КМДА Сергій Анжияк.

Міжнародна підтримка України

В Україні

25 листопада в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка відбулося відкриття міжнародного культурного проєкту «United by Art» – події, що об'єднує митців із різних країн навколо ідеї підтримки України та утвердження ролі мистецтва у час війни. Гостем заходу став Дарсі Атаман – канадський продюсер, режисер і художник, який особисто приїхав до Києва, щоб презентувати документальний фільм «Ukrainian Artists United» та артінсталяцію «All the Love We Cannot Bear, Articulated». Проєкт «United by Art» охопив Київ і Львів: у столиці презентації – 25 та 27 листопада, 1 та 3 грудня – у Львові. Проєкт покликаний підсилити голос України у світі – через роботи іноземних митців, створені безпосередньо в українському контексті. У межах програми було представлено твори митців, окрім Канади, також зі США та Грузії: артоб'єкти та виставку картин Автанділа Гургенідзе (Грузія) та документальну стрічку «PALYANYTSIA», над яким працювали американські стрит-арт митці Bandit, Tristan та Johnny та українська продюсера Катерина Тимченко.

Вшанування пам'яті

В Україні

19–20 листопада у Дрогобичі на Львівщині вже в двадцять четверте відбувся щорічний Міжнародний літературно-мистецький проєкт «Друга Осінь» – подія, що вшановує пам'ять польського та українського письменника і художника Бруно Шульца. Проєкт, присвячений роковинам загибелі Бруно Шульца, організовує Полоністичний науково-інформаційний центр імені Ігоря Менька Дрогобицького університету спільно з краківським Педагогічним університетом ім. Комісії національної освіти, Товариством «Фестиваль Бруно Шульца» (Люблін, Польща), Генеральним консульством Республіки Польща у Львові, Польським Інститутом у Києві, польським Інститутом Адама Міцкевича та численними партнерами. Серед цьогорічних учасників події були, зокрема, Лотар Квінкенштайн, поет, есеїст, перекладач, полоніст з Берліна, а також польські: літературознавиці Катажина Кучинська-Кошани, Магдалена

Рабізо-Бірек, письменниця Моніка Шнайдерман, поети Яцек Подсядло і Богдан Задура, перекладач і поет Томаш Ружицький та ін.

За кордоном

22 листопада в різних країнах світу відбулися акції зі вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932–33 років. Зокрема в соборі Святого Патрика в Нью-Йорку (США) за ініціативи Українського конгресового комітету Америки проведено панахиду. У Чехії вшанувати загиблих у роки Голодомору представників української громади зібрало Посольство України біля пам'ятника жертвам комунізму. У Варшаві поминальне богослужіння пройшло на Вольському православному цвинтарі біля пам'ятника жертвам Голодомору. Вшанувати пам'ять жертв Голодомору прийшли і українці в Торонто (Канада).

Інформаційна безпека. Медіа В Україні

10 листопада у Києві відбулося засідання в межах третього напрямку стратегічного діалогу між Україною та Великою Британією – «Протидія іноземним інформаційним маніпуляціям і втручанням (FIMI)». Засідання відкрили Рейчел Гудвілл, керівниця Департаменту протидії інформаційним маніпуляціям Міністерства закордонних справ Великої Британії, та Ганна Красноступ, директорка Департаменту стратегічних комунікацій і популяризації української культури Міністерства культури України. Під час зустрічі сторони обговорили поточні пріоритети у сфері протидії дезінформації, нові тенденції гібридних загроз, а також результати реалізації двосторонніх домовленостей між Україною та Великою Британією.

11 листопада Представники Міністерства культури України – Ганна Красноступ, директорка Департаменту стратегічних комунікацій і популяризації української культури, та Ольга Кравченко, керівниця Національного проєкту з медіаграмотності «Фільтр», – провели зустріч із делегацією Національної ради з питань електронних мас-медіа Латвії (NEPLP) на чолі з її головою Айварсом Аболіньшем. Сторони обговорили досвід України щодо підвищення стійкості населення до іноземних інформаційних маніпуляцій та втручання в межах реалізації Національного проєкту з медіаграмотності «Фільтр», а також поділилися досвідом впровадження освітніх та просвітницьких ініціатив у сфері медіаграмотності в обох країнах.

За кордоном

У Нідерландах відбулися два заходи в межах проєкту Break the Fake, спрямованого на викриття російської дезінформації та привернення уваги міжнародної спільноти до умов утримання українців у російському полоні. 27 листопада ініціатор проєкту Михайло Данканач та колишній український військовополонений Юліан Пилипей взяли участь у зустрічі з членами Комітету закордонних справ Палати представників Генеральних штатів Нідерландів. А 28 листопада презентація проєкту Break the Fake відбулася у

Лейденському університеті. Ключовою темою обох заходів стала ситуація українських військовополонених і цивільних, незаконно утримуваних росією.

Закордонне українство

За кордоном

29 листопада, в рамках Європейського форуму української діаспори «Новий Сад 2025», відбулася тематична сесія, присвячена питанням збереження української ідентичності в умовах європейської міграції. Сесія мала назву «Освіта, мова та ідентичність: шлях збереження українства в Європі». Європейський форум української діаспори було організовано Європейським Конгресом Українців (ЕКУ). До події онлайн долучилися близько 400 учасників, офлайн були присутні делегати від 18 країн.

9 листопада колектив Японсько-української культурної асоціації (JUCA) представив українське мистецтво на Міжнародному фестивалі в місті Тойохаші. А у Нагої Японсько-українська культурна асоціація (JUCA) провела український ярмарок у рамках заходу «Ходімо! Шляхом культури» біля головної будівлі мерії міста. Під час ярмарку відбувався продаж товарів та виробів, зроблених власноруч українцями, які вимушено евакуювалися до Японії.

Українська громада Лівану та Український Дім в Лівані взяли активну участь у Nations Day Festival (Embassies Exhibition), що відбувся у Бейруті. Фестиваль Націй організовує Beirut Golden Awards під офіційним патронатом Міністерства туризму Лівану та за підтримки губернатора Бейрута. Його мета – представити культуру та традиції різних країн світу.

Українська громада спільно з Посольством України в Китайській Народній Республіці провела 1 листопада культурний захід «My City in Ukraine 2.0». У виставковій зоні українці, які нині мешкають у Пекіні, Тяньцзіні, Шанхаї та інших містах Китаю, ділилися особистими історіями про свої рідні регіони.

У місті Маллет, штат Парана (Бразилія), пройшов триденний XXXI Національний фестиваль українських танців, який став майданчиком для збереження та популяризації української культури в Південній Америці. Фестиваль, організований Українським фольклорним гуртом Spomen, об'єднав 700 учасників і 23 українські фольклорні колективи (з Бразилії, Аргентини й Парагваю).

Український стенд, що представив культуру та кухню країни, збираючи кошти на благодійність, працював на 31-му Christmas Charity Bazaar у Братиславі. До події долучилися Посольство України у Словаччині та представниці Європейської асоціації українок (European Association of Ukrainian Women).

Українців у Люксембурзі 21 та 22 листопада було запрошено відвідати національний стенд на Bazar International, де відвідувачі могли ознайомитися з українською культурою.

У Страсбурзі (Франція) відбулося відкриття виставки «Мотанка – дух українського жіноцтва», де було представлено 68 традиційних ляльок-оберегів,

створених 42 українськими майстринями з України та діаспори. Виставку відкрив постійний представник України при Раді Європи Микола Точицький.

Українська асоціація «Обміни Лорен–Україна» разом зі студентами франко-української програми Університету Лорен організували в Меці великий вечір української кухні, культури й пам'яті, щоб вшанувати пам'ять мільйонів жертв Голодомору, а також розповісти про сучасні виклики української нації.

Мистецькі заходи

За кордоном

12 листопада у Страсбурзі, під час церемонії відкриття Світового форуму демократії (World Forum for Democracy) у Раді Європи, світова спільнота зустрілася з українською культурою. У межах відкриття відбулися дві події: відкриття фотовиставки мультимедійного проєкту «Спроможні/ Empowered» (фотограф Сергій Михальчук) та виступ скрипальки Богдани Півненко. Комплекс заходів у Страсбурзі відбувається в межах ініціативи «Культура vs війна», приуроченої до 30-річчя вступу України до Ради Європи. Мета цих подій – через мову культури донести європейським партнерам, що Україна є невід'ємною частиною європейської спільноти. Заходи до 30-ї річниці вступу України до Ради Європи організовано Асоціацією «Дивись українське!» (Україна) у партнерстві з Association MICT France-Ukraine та Association SAU (Франція) в межах ініціативи «Культура vs війна», у взаємодії з Постійним представництвом України при Раді Європі, за підтримки Фонду «МХП-Громаді» та за сприяння Міністерства закордонних справ України й Міністерства культури України.

Музика

В Україні

З 10 по 21 листопада пройшла Друга едіція Kyiv Baroque Fest – 2025. Подія об'єднала українських та європейських виконавців, дослідників навколо спільного простору барокової музики. Цьогорічна тема фестивалю – «Take Five!». Це нагадування про п'ятьох композиторів: Генріха Шютца, Георга Фрідріха Генделя, Доменіко Скарлатті, Йоганна Себастьяна Баха та Максима Березовського. На фестиваль приїхали зірки барокової музики: Андреас Шолль (контратенор, Німеччина); ансамбль Festina Lente (Італія); Хосе Мелендес Пелае (корнет, Швейцарія/Мексика); Хана Блажикова (сопрано, Чехія); Марек Топоровський (клавесин, орган, Польща); Ян де Вінне (флейта траверсо, Бельгія), Саломе Гаслен (віола да гамба, Франція); Марк Кодл (барокова віолончель, Велика Британія/Польща) та ін.

Твір австралійської композиторки українського походження Катерини Ліхути «Поховайте та вставайте», а також світова прем'єра однойменної композиції «Sounds, voices and dreams from Ukraine» американського композитора Кевіна Полкінга, створена у співпраці з українським письменником і воїном Павлом Вишебабою, прозвучали у виконанні Національного академічного духового оркестру України у стінах Національної

філармонії України під час другої частини концерту «Sounds, voices and dreams from Ukraine», присвяченого захисникам України.

Goethe-Institut в Україні та Центр музики молодих запустили проєкт «Пісні вугілля і сталі» для молодих українських композиторів. У рамках проєкту шість відібраних молодих композиторів осмислювали тему індустріального минулого українського сходу та працювали над створенням нових творів під менторством німецького композитора, музикознавця Свена-Інго Коха. Фіналом пів річного проєкту стала концертна програма з шести творів для ансамблю в поєднанні з електронною музикою. Презентації відбулися: 27 листопада – у Кривому Розі, 28 листопада – у Дніпрі, а 5 грудня – у Києві.

За кордоном

Українські митці та представники культурного сектору за підтримки Українського інституту взяли участь у фестивалі Le Guess Who?, що відбувся 7–10 листопада в Утрехті (Нідерланди). Це – один з провідних світових фестивалів, присвячених звуку, мистецтву та культурному дослідженню. Щороку він перетворює місто на глобальний простір для експериментів і взаємодії, презентуючи понад 150 перформансів у різних локаціях. До цьогорічної програми події увійшли два українські проєкти: експериментальний електронний проєкт музиканта Олега Шпудейка (Heinali) й співачки Андріани-Ярослави Саєнко «Гільдегарда»; електроакустичний перформанс Валентини Гончарової. Перший Sound & Culture Summit у межах фестивалю об'єднав голоси учасників з усього світу, серед яких були українські спікери та культурні організації.

У Нью-Йорку (США) 6–8 листопада відбулися концерти з творами української композиторки, лауреатки Шевченківської премії Богдани Фроляк. У Нью-Йоркській філармонії під керівництвом фінської диригентки українського походження Далі Стасевської було виконано симфонічний твір Богдани Фроляк «Нехай буде Світло», який відображає життя України в умовах російської агресії. Солістом у концерті для скрипки з оркестром Томаса де Гартмана виступив американський скрипаль Джошуа Белл. Крім того, в Українському інституті Америки відбувся камерний концерт із творів музикантки.

16-річний піаніст з України Г. Сидорик здобув перемогу на музичному конкурсі Klassikatahed 2025 у Таллінні (Естонія). Окрім головної нагороди, він отримав спеціальні премії від Klassikaraadio, Естонського національного симфонічного оркестру, Талліннського камерного оркестру та фестивалю MustonenFest.

17 листопада хор «Гомін» виконав у паризькому Salle Gaveau твори з репертуару Української республіканської капели Олександра Кошиця. Саме в цьому залі понад століття тому українці вперше представили світові «Щедрика» М. Леонтовича.

Театр В Україні

У Львові, Івано-Франківську та Києві з 22 листопада по 1 грудня відбувся фінальний етап 7-го Всеукраїнського театрального фестивалю-премії GRA (Great Real Art). До складу міжнародного журі традиційно входили провідні європейські експерти, режисери, критики, драматурги та театральні менеджери. Цього разу українські постановки оцінювали: Фанні Мартін (Франція-Хорватія) – співочільниця Консультативної ради Міжнародної мережі сучасного перформативного мистецтва ІЕТМ, виконавча директорка міжнародної Музичної бієнале в Загребі; Даніель Меєр (Іспанія) – драматург, театральний режисер, консультант у галузі сценічного мистецтва, продюсер та викладач; Роман Павловський (Польща) – драматург, театральний куратор, критик, журналіст, кіносценарист, куратор фестивалю документального театру *Sopot Non-Fiction*; Фредерік Поті (Франція) – програмний радник та проєктний менеджер фестивалю *Festival des Compétences de La Manufacture* (Авіньйон); Себастьян Шварц (Німеччина-Австрія) – музикант, викладач, куратор і ведучий подкасту *Opera Road Trip*.

Міло Рау, швейцарський режисер та художній керівник Віденського фестивалю (*Wiener Festwochen*), відвідав Київ на запрошення лабораторії сучасної опери *Opera Aperta* та ГО «Інша Освіта». За три дні він побував у чотирьох національних театрах, зокрема відвідав Національну оперу, а також визначні культурні місця. А 28 листопада у Молодому театрі долучився до дискусії за участі Олени Апчел (режисерки, мистецтвознавиці), Тамари Трунової (режисерки театру) та Іллі Разумейка (композитора). Дискусія стала продовженням серії *Resistance NOW* – міжнародної кампанії зустрічей і подій у різних країнах на підтримку демократії та свободи мистецтва.

Прем'єра документальної вистави «Я не покинув Україну», створеної під керівництвом естонської режисерки Мерли Карузо, відбулася 9 листопада у Рівненському академічному українському музично-драматичному театрі. Проєкт підготовлено спеціально для участі у фестивалі документального театру «*Vabadus*» («Свобода»), що відбудеться у місті Нарва (Естонія).

За кордоном

Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка презентував для міжнародної спільноти виставу «Макбет» у постановці режисера Івана Уривського. Міжнародна прем'єра постановки відбулась 9 листопада у Шекспірівському театрі у Гданську, а 11 листопада на сцені Польського театру ім. Арнольда Шифмана у Варшаві за підтримки Міністерства культури України. У Варшаві прем'єру відвідав Посол України в Республіці Польща Василь Боднар.

З 15 по 20 листопада Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки здійснив гастрольний тур Королівством Іспанія з постановкою «Життя – це сон» Педро Кальдерона де ла Барки у режисерській інтерпретації Ігнасіо Гарсія. Постановку було створено за підтримки Посольства Королівства Іспанії в Україні. Гастролі охопили три міста: Мадрид, Памплону та Логроньо. Зокрема у Мадриді покази вистави відбулися в Театрі де ла Абадія в рамках 43-го Міжнародного осіннього фестивалю. А у Памплоні (Музей Університету

Наварри) крім показу відбувся міжнародний круглий стіл «Театр під час війни». У дискусії взяли участь Кирило Кашліков, Олег Замятін, Ігнасіо Гарсія та Хосе Габріель Лопес Антуняно. Модерувала розмову Тереса Лашерас, художня керівниця з перформативних мистецтв і музики Музею Університету Наварри. Обговорення охопило питання функціонування театру в умовах війни, роль мистецтва у формуванні суспільної стійкості та значення театру як інструмента культурного спротиву.

У Вроцлаві на початку листопада відбувся захід для української громади: український театр представив на сцені комедію «За двома зайцями». Серед виконавців ролей були українські актори Оксана Пекун, Тамара Яценко, Анатолій Гнатюк, Олег Коваленко. Режисером-постановником виступив Анатолій Гнатюк. Постановку було реалізовано у співпраці з Першим Театром Антрепризи та Комедії, незалежною платформою гастрольних культурних подій Comedy Space Production та продюсерським центром «Колізей».

Львівський національний театр імені Марії Заньковецької, Харківський державний академічний театр ляльок, Черкаський академічний музично-драматичний театр та Сумський національний театр драми та музичної комедії представили свої постановки у столиці Фінляндії, Гельсінкі, у рамках фестивалю української драми з 15 по 21 листопада на сцені Національного театру Фінляндії. Фестиваль української драми проходив у рамках проєкту Creative Europe TAW – Theatre Against War («Театри проти війни»), який має на меті популяризувати нову українську драму.

Хореографічне мистецтво

В Україні

10 листопада у Житомирі відбулася десята ювілейна Міжнародна хореографічна асамблея імені Наталії Скорульської. Для участі у цьогорічній Асамблеї до Житомира приїхали вихованці балетних і танцювальних шкіл, коледжів із шести міст України, а також учасники з Польщі, Словаччини, Іспанії, Північної Македонії, Грузії та Молдови.

Візуальні мистецтва

В Україні

У київській експозиції третього міжнародного Фестивалю сучасного колажу CUTOUT, що діє з 14 листопада до 2 грудня у Національному музеї «Київська картинна галерея», представлено роботи 132 митців з усього світу, що працюють в аналоговій, цифровій та змішаній техніках, а також анімації, інсталяції та артбуки. Цьогоріч фестиваль об'єднав три столиці – Париж, Токіо та Київ. Його центральною темою став «КОД ІДЕНТИЧНОСТІ: Нація, Культура, Політика». Фестиваль було організовано артпроектом CUTOUT COLLAGE ART PROJECT за участі ряду партнерів, зокрема, галереї Le Bonheur est Dans L'instant (Париж) і Between Gallery (Токіо). Кураторську команду цьогоріч склали Аннет Сагаль, Катя Сита, Ксав'є Гра, Ері Араї та Вероніка Щукіна.

У Національному художньому музеї України 27 листопада стартувала завершальна частина польсько-українського проєкту «Різні місця». Це виставка-діалог між польськими та українськими митцями, яка досліджує різницю оптик залежно від місцеперебування і контекстів. У фокусі експозиції – спільний для художників час повномасштабної війни. Експозиція триватиме до 1 березня 2026 року, вона об'єднує роботи 22 художників. До кураторської групи увійшли Оксана Баршинова (Україна) та Вальдемар Татарчук (Польща). Виставку супроводжує публічна програма, яку курує дослідниця візуальної культури й фотографії, кураторка виставкових та освітніх проєктів Галина Глеба. Проєкт відбувається за співпраці Національного художнього музею і галереї «Лабіринт» та за підтримки Польського Інституту у Києві, Інституту Адама Міцкевича і Міністерства культури національної спадщини Республіки Польща.

Лауреатом Мистецької премії імені Казимира Малевича став Станіслав Туріна – український художник, куратор мистецьких проєктів. Урочиста церемонія вручення відбулася у Національному художньому музеї України після п'ятирічної перерви в роботі премії. Переможець отримав грошову винагороду у розмірі 5 тисяч євро від Польського інституту в Києві та запрошення на мистецьку резиденцію у 2026 році від Центру сучасного мистецтва «Замок Уяздовський» у співпраці з Інститутом Адама Міцкевича.

У Національному музеї історії України у Другій світовій війні 13 листопада відбулася презентація виставки «Iron People» – авторського проєкту нідерландського фотографа і кінодокументаліста Єлле Крінгса. Проєкт присвячено відвазі та самовідданості українських залізничників в умовах російсько-української війни. Виставку втілено за підтримки Посольства Королівства Нідерландів в Україні.

З 21 листопада по 4 грудня у Львові діє виставка французької художниці Фанні Лешевальє «In Memoriam. Реальність через мистецтво». Вона поєднує шедеври класичного живопису та документальні фотографії війни в Україні. Зібрані кошти з проєкту передадуть на створення першого в Києві освітньо-реабілітаційного хабу для постраждалих від війни. Для цього роботи Фанні Лешевальє будуть продані на благодійному аукціоні. Виставка вже побувала у Києві, Одесі, Миколаєві, Харкові та Чернігові. Реалізовує проєкт благодійний фонд Solidarity за підтримки Dovgiy Family Office.

З 3 та 4 жовтня та 27 і 28 листопада у Jam Factory Art Center відбулися прем'єрні покази мультидисциплінарного перформансу «Солоний сік достиглого інжиру», створеного кримською мисткинею Дарією Литвиненко у рамках проєкту «Після спустошення». До співпраці у ньому було запрошено, зокрема, австрійського скульптора Юргена Мюнцера. Звуковий дизайн та композицію створював Клеменс Пул, відеодизайн – Штефан Кріше, також було залучено інших учасників творчого процесу. Проєкт «Солоний сік достиглого інжиру» досліджує історичну, культурну та родинну спадщину Криму. У перформансі команда використовувала просторовий колаж, фізичний театр, абсурд, химерні скульптури, маски, справжніх і вигаданих персонажів, відео.

Членкиня Спілки художників Латвії та Ризької професійної спілки художників Ієва Царук представила в Україні нову серію робіт на виставці «Форми» в Музеї сучасного українського мистецтва Корсаків. В основі виставки – серія робіт, присвячена жінці як носію генетичного коду нації.

Серія робіт французького фотографа українського походження Юрія Білака, який документує наслідки бойових дій для наймолодших мешканців Бородянки, Ірпеня, Чернігівщини та інших постраждалих територій, об'єднав перший блок виставки «Те, що болить» про досвід життя під час війни» – у Київській картинній галереї.

За кордоном

Понад два десятки творів п'ятох українських художників – Нікити Кадана, Данила Галкіна, Казимира Малевича, Яреми Малащука та Романа Хімея – об'єднала виставка у паризькій галереї Galerie Poggi та паризькій каплиці Сальпетрієр. Окремий блок робіт Кадана також експонувався на Art Basel Paris у співпраці з українською галереєю Voloshyn Gallery з 21 до 26 жовтня. Усі ці події об'єднано в програму «Український сезон», реалізовану Galerie Poggi спільно з Voloshyn Gallery, за підтримки Посольства України у Франції, Українського інституту та Академії мистецтв Франції, і триватимуть у Парижі до 20 грудня 2025 року. Програму «Українського сезону» частково присвячено постаті українського авангардиста Казимира Малевича.

3 листопада в Парижі відбулось вручення премії Viane Esders для фотографів понад 60 років, одним із фіналістів якої став харків'янин Олександр Супрун. Власне, його роботи було представлено на щорічному ярмарку з фотографії Paris Photo (Париж, Франція) 13–16 листопада галереєю Alexandra de Viveiros. На стенді можна було побачити оригінальні колажі автора 1970–1990-х років. Доповнювали експозицію роботи батька та сина Віктора та Сергія Кочетових, що фіксують повсякденні сцени радянського життя. Також сучасний пласт української фотографії на стенді Alexandra de Viveiros презентувала Єлена Субач із двома серіями, Hidden та Fragility, що досліджують тему вразливості в умовах війни. На книжковому стенді галереї відвідувачі могли ознайомитися з фотокнигами Владислава Краснощока, Сергія Мельниченка, Євгена Павлова, Олександра Чекменьова та Ігоря Чекачкова. Французька галерея Suzanne Tarasieva на ярмарку щороку представляє іншого автора Харківської школи фотографії, а також одного з найвідоміших сучасних фотографів – Бориса Михайлова. ParisPhoto традиційно супроводжується інтенсивною паралельною програмою, в якій, зокрема, є ярмарок фотокниг Poliscopies. Свої видання там представили Музей Харківської школи фотографії (MOKSOP) та Ist Publishing. Крім того, 8 листопада в паризькій галереї Suzanne Tarasiev відкрилась виставка Бориса Михайлова Reverse Perspective. В експозиції представлено його серії Coloured Background, Yesterday's Sandwich та «Двійки». Виставка триватиме до 17 січня 2026 року. А в Ландскроні, Швеція, в галереї Direkt, проходила виставка «Ukraine /Kriget fortsätter» – знімків останніх років харківського фотографа Владислава Краснощока.

Україну вперше було представлено на бієнале сучасного мистецтва у Гватемалі проєктом художниці Алевтини Кахідзе. 24-та Bienal de Arte Paiz тривала з 6 листопада 2025 року до 15 лютого 2026 року в містах Гватемала та Антигуа. Це одна з ключових мистецьких подій Латинської Америки. Цьогорічна тема виставки – «Світове дерево», серед учасників – художники з країн Центральної Америки, Карибського басейну, Африки, Європи, Середнього Сходу, Азії та Океанії. Алевтина Кахідзе презентувала свій проєкт «Я все ще малюю цю війну». Це малюнки, щоденники та фільм у форматі 360 градусів, у яких мисткиня документує особистий досвід російсько-української війни.

Українські художниці Анастасія Новицька, Дарія Кондрацька, Сана Шоу, Оксана Міланич взяли участь у XV Флорентійській бієнале сучасного мистецтва та дизайну, що відбулася 18-26 жовтня в історичній фортеці Фортецца да Бассо. Головною темою ювілейної виставки стала «Піднесена сутність світла і темряви. Концепції дуалізму та єдності в сучасному мистецтві та дизайні». Особливе визнання на Florence Biennale 2025 отримала Олена Гриневич: її серію «Golden Skin» було відзначено п'ятим призом (Fifth Prize, премія «Lorenzo il Magnifico»).

Український художній дует Ярема Малащук та Роман Хімей здобув кураторську премію мистецького заходу OFFSCREEN Paris у Парижі за відеоінсталяцію «Ви не маєте цього бачити» про дітей з України, яких було незаконно вивезено у росію, але пізніше повернуто. Offscreen Paris висвітлює роботи художників зі статичними та рухомими зображеннями. Премія присуджується понад двома десятками кураторів із провідних міжнародних інституцій, запрошених до кураторської резиденції Offscreen.

10 листопада у Рійгікогу Естонії відбулося відкриття виставки «Маріуполь нескорений». Цей масштабний проєкт, започаткований Спілкою художників України у 2022 році, здебільшого складається з полотен, створених у лютому та березні 2022 року. У події взяли участь президент Рійгікогу Лаурі Хуссар, Надзвичайний і Повноважний посол України в Естонській Республіці Володимир Боечко, представники дипломатичного корпусу, естонських установ та української громади. Також був присутній автор і куратор виставки Валерій Юричковський. Естонську експозицію було організовано Рійгікогу, Конгресом українців Естонії та українським товариством «Калина» (Валга) у співпраці з Посольством України в Естонії.

15 листопада в історичній залі Гаремейн Бефруа бельгійського міста Брюгге – об'єкті Світової спадщини ЮНЕСКО – відбулося офіційне відкриття художньої виставки HABITUS. Подія стала частиною Тижня української культури в Бельгії та відбулася за участі Надзвичайного і Повноважного посла України в Королівстві Бельгія Ярослава Мельника. Проєкт HABITUS представляв роботи семи українських митців – Олега Тістола, Миколи Маценка, Марини Скугаревої, Андрія Зелінського, Дмитра Шевченка, Вінні Реунова та Яни Бистрової, які досліджують теми ідентичності, стійкості, самоорганізацію митців у періоди історичних трансформацій та роль мистецтва

як інструменту соціальної єдності. Автором концепції та куратором проєкту став Віталій Адлерманн, співкураторкою – Катерина Рей.

У Вільнюсі просто неба розпочала роботу виставка сучасної української кераміки, яка триватиме до 5 січня 2026 р. На виставці представлено роботи чотирьох українських мисткинь: концептуальної керамістки Олесі Дворак-Галік (Київ), керамістки та графіка Нати Попової (Ужгород), викладачки художньої кераміки Орести Гураль (Львів) та абстрактної керамістки Лариси Бороти (Київ).

У Культурному центрі «Меліна» в Афінах з 11 по 16 листопада діяла міжнародна художня виставка «Коли говорять серця: Україна та Греція в кольорах свободи». Цю мистецьку подію, яка об'єднала митців з України та Греції, організувало Товариство підтримки та розвитку культурної спадщини «Трембіта» у співпраці з Об'єднаною Українською діаспорою в Греції. Виставка проходила під егідою посольства України в Грецькій Республіці.

Українська художниця Євгенія Білорусець стала першою лауреаткою стипендії Йоганни та Едуарда Арнгольдів, яку присудила Німецька академія Риму «Вілла Массімо». Стипендія включає проживання до десяти місяців у Римі (Італія).

Кіно

В Україні

Студентські роботи кіношкіл різних країн світу, зокрема Німеччини, Франції, Польщі, Литви, Ізраїлю та Чехії, увійшли до програми XXI Міжнародного студентського кінотелефестивалю «Пролог», організатором якого є Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Протягом фестивалю, який тривав з 16 до 22 листопада у столичному Будинку кіно, учасники та гості переглянули 244 фільми. У конкурсі змагалися короткометражні ігрові, документальні та анімаційні роботи. Зокрема спеціальні призи отримали: «Feline Sense» (Ізраїль, анімація), «Fire Drill» Film University Babelsberg (Німеччина), «Polio» FAMU (Чехія), «Paper Dream» FAMU (Чехія), «Men in Dark Times» (Литва) European Humanities University, Vilnius, «Поцілунок» (Польща), «My Grandmother» Film University Babelsberg (Німеччина).

Представники 33 країн взяли участь в міжнародному камерному кінофестивалі Myth: Social Impact Film Award, який вперше було проведено в Івано-Франківську 15 листопада. Автори представили фільми про права людини, соціальні проблеми та життя під час війни. До складу журі увійшли, зокрема, Маріан Восумец, кіно- та комерційна продюсерка із Таллінна (Естонія), Едуард Анзорович Георгадзе, грузинсько-український режисер, сценарист, продюсер.

З 13 до 19 листопада в київському кінотеатрі «Жовтень» проходив 31-й фестиваль «Нове німецьке кіно». Захід традиційно сфокусувався на найбільш знакових цьогорічних творах німецького кінематографа. Впродовж фестивалю у столичних кінотеатрах «Жовтень» та Kino42, було показано шість фільмів. Це «Звук падіння», реж. Маша Шилінські; «Світло», реж. Том Тиквер; «Відображення № 3», реж. Крістіан Петцольд; «Острови», реж. Ян-Оле Герстер; «Що знає Маріель», реж. Фредерік Гамбалек.

У Луцьку в кінотеатрі «Адреналін» 28 листопада відбувся показ документального фільму-розслідування «Духовна боротьба» і зустріч з її автором, грузинським режисером Нугзаром Суарідзе.

За кордоном

У програмі цьогорічного Міжнародного фестивалю документального кіно в Амстердамі (IDFA), куди увійшло майже 250 фільмів з 76 країн, зокрема було представлено одразу 5 стрічок від українських режисерів: у Міжнародній конкурсній програмі – «Тиха повинь» Дмитра Сухолиткого-Собчука, у програмі Best of Fests – «2000 метрів до Андріївки» М. Чернова, «Мілітантропос» Єлизавети Сміт, Аліни Горлової і Семена Мозгового, «Стрічка часу» Катерина Горностай, а у програмі Signed – «Час підльоту» Віталія Манського (створено у копродукції Латвії, Чехії та України). Документальна стрічка «Тиха повинь» режисера Дмитра Сухолиткого-Собчука мала у межах фестивалю світову прем'єру та здобула нагороду за найкращу операторську роботу. Її знімали чотири оператори – Іван Морараш, Олександр Коротун, В'ячеслав Цветков та Дмитро Сухолиткий-Собчук. Проєкт створила українська компанія «Табір» у копродукції з німецькою Elemag Pictures, телеканалом MDR та в партнерстві з ARTE.

Документальна стрічка «Куба & Аляска» режисера Єгора Трояновського, створена у міжнародній копродукції України, Бельгії та Франції, отримала нагороду від журі на фестивалі документального кіно Central Scotland Documentary Festival (CSDF) у Стерлінзі, у Шотландії (Велика Британія). А кіноновела «Вона», яка є однією з чотирьох фільмів проєкту «Варта» (режисер – Є. Матвієнко), присвяченого українським захисникам, – нагороду Best Short Film Award на міжнародному фестивалі короткометражного кіно «Жінка і світ» у Лондоні (Велика Британія).

Слідом за жовтневим Варшавським кінофестивалем, ще одним у переліку найбільших і найвизначніших фестивалів світу, Талліннський в листопаді взяв у свій фокус українське кіно. Більше десятка фільмів з 527-ми показаних між 7-м і 23-м листопада, мали або українське походження, або українські теми в основі сюжету. Цьогоріч Держкіно виступили співініціатором української програми, яку на фестивалі представляв його очільник Андрій Осіпов. У межах програми Standing with Ukraine відбулася спеціальна подія «Жовто-блакитні метелики», присвячена Дню захисту дітей, який Україна відтепер щороку відзначатиме у Всесвітній день дитини. Захід проходив за підтримки та за участі першої леді Естонії Сір'є Каріс. У рамках події, зокрема, відбулася прем'єра короткометражного фільму «Жовто-блакитні метелики» – мультимедійного проєкту про силу мистецтва як інструменту психологічної допомоги дітям, які постраждали від війни. Цьогоріч програму «Standing with Ukraine» було реалізовано спільно Талліннським кінофестивалем «Темні ночі» і Державним агентством України з питань кіно. Співорганізаторами ініціативи виступають Асоціація Українських Організацій в Естонії та «Fresh Production Group». Переможці індустрійної секції – Eurimages Special Co-Production Development Award: фільм «Alice wants to live» режисерів Дениса Соболева та

Віталія Докаленка, виробництво Ganza Film, Producers Network Prize: фільм «Vespa» режисера Ростислава Кирпіценка, продюсерів Олексія Згоніка та Віталія Шереметьєва. Фільм створено у копродукції України, Франції та Литви, виробництво Film Jam, Matka Films, Esse House та партнери. У межах фестивалю було підписано Меморандум про співпрацю між Державним агентством України з питань кіно та Естонським інститутом кіно за сприяння Асоціації українських організацій в Естонії.

У Греції в межах 66-го фестивалю Thessaloniki International Film Festival у програмі Survey Expanded, 8 і 9 листопада відбулися покази фільму «Степне» української режисерки Марини Вроди. Thessaloniki International Film Festival – один із найстаріших і найвідоміших кінофорумів Південно-Східної Європи, що щороку відкриває нові імена світового авторського кіно. Фестиваль тривав з 30 жовтня до 9 листопада.

Українська делегація від ГО «Докудейз» представила на фестивалі FIDOCs у Сантьяго (Чилі) 19–26 листопада сучасну українську документалістику та ключові виклики воєнного сьогодення. До складу делегації увійшли програмна директорка Docudays UA Юлія Коваленко, програмерка Ольга Сидорушкіна та фандрайзерка Анастасія Гуменюк. Окрім презентацій фільмів, представниці взяли участь в індустрійних заходах, а Юлія Коваленко увійшла до складу журі національного конкурсу. Цьогоріч FIDOCs присвятив одну зі спеціальних програм, створену у партнерстві з міжнародним фестивалем Docudays UA, сучасному українському кіно. Глядачі FIDOCs змогли побачити три українські фільми, що здобули визнання на цьогорічному Docudays UA: «2000 метрів до Андріївки» Мстислава Чернова, «Мілітантропос» Єлизавети Сміт, Аліни Горлової та Семена Мозгового, «Фрагменти льоду» Марії Стоянової.

Анімаційну стрічку української режисерки Анастасії Фалілеєвої «Я померла в Ірпені» відзначено європейською анімаційною премією Best of the Best як «Найкращий короткометражний фільм». Церемонію нагородження проводила Європейська асоціація анімаційних нагород у Таллінні (Естонія).

З 18 по 21 листопада в Бельгії проходили Дні українського кіно – серія безкоштовних кінопоказів сучасних українських фільмів у Брюсселі та його околицях. Захід проводили Благодійний фонд «Двері» та Міжнародна асоціація розвитку і підтримки української культури за участі Державного агентства України з питань кіно. Фільмом-відкриття стала мелодрама «Така пізня, така тепла осінь» Івана Миколайчука. Також програма включала «Смак свободи» Олександра Березаня, «Щедрик» Олесі Моргунець-Ісаєнко та альманах «Культура проти війни». Фільми демонструвалися українською мовою з французькими субтитрами.

З 3 по 10 листопада у Польщі під гаслом «Кіно свободи» відбувся Десятий кінофестиваль Ukraina! Festiwal Filmowy. Усього до показу було відібрано 10 художніх фільмів, 10 документальних та 25 короткометражних стрічок. Переможців було оголошено на церемонії нагородження 9 листопада. Головну нагороду отримав фільм «Медовий місяць» Жанни Озірної. Найкращим документальним фільмом оголошено «Пісні землі, що повільно

горить» Ольги Журби. Відзнака журі документального конкурсу дісталася стрічці «З любов'ю з фронту» Аліси Коваленко. Крім того, у короткометражному конкурсі журі присудило дві головні нагороди фільмам «Кордон» Марії Маргель та «Життя починається» Олексія Тараненка. Приз глядацьких симпатій отримав фільм «Ти – Космос» Павла Острікова, який також відзначило журі. А найкращим документальним фільмом за версією глядачів стала стрічка «2000 метрів до Андріївки» Мстислава Чернова.

У Вроцлаві (Польща) 13 листопада урочистою церемонією у Dolnośląskie Centrum Filmowe startував 10-й Фестиваль українського кіно, який є частиною платформи «Ukraina! Festiwal Filmowy». Кіноподія тривала до 16 листопада та представила глядачам сучасні українські повнометражні та короткометражні фільми, а також зустрічі з режисерами, акторами й іншими творцями. Відкрила фестиваль стрічка «Дві сестри», після показу якої відбулася розмова з авторами стрічки. Програма фестивалю також включала покази фільмів «Ти – Космос» П. Острікова і «Мій карпатський дідусь» Зази Буадзе та ін. Організатори події – KinoUkraina, Dolnośląskie Centrum Filmowe, Ukraina! Festiwal Filmowy.

12 листопада в Американському домі Мюнхена відбулося урочисте відкриття «Днів українського кіно». Фільмом відкриття програми став «Медовий місяць» – дебютна повнометражна стрічка режисерки Жанни Озірної. Також відбулися покази документального фільму «Квіти України» режисерки Аделіни Борець та фільм режисера Юрія Дуная «Втомлені». Подію було організовано Київським міжнародним кінофестивалем «Молодість», за підтримки Державного агентства України з питань кіно, Генерального консульства України в Мюнхені та Громадської організації «УкрКіноФест».

Другий Тиждень українського кіно у Фрайбурзі проходив з 6 по 12 листопада. Його програма включала 11 українських стрічок, а також зустрічі з режисерами та продюсерами після показів. Серед фільмів, представлених у програмі: «Порцелянова війна» режисер – Слава Леонтьєв, «Люксембург, Люксембург», режисер – Антоніо Лукіч, «Стрічка часу», режисерка – Катерина Горностай, «Ти – космос!», реж. – Павло Остріков, «Тіні забутих предків», реж. – Сергій Параджанов. Ініціатива реалізується за підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини через Інститут закордонних зв'язків (ifa). Організатори: Німецько-українське товариство м. Фрайбург (Deutsch-Ukrainische Gesellschaft e.V.), Кінокомпанія EVOS Film.

Щорічний фестиваль Тиждень українського фільму, що відбувався з 11 по 17 листопада в Празі (Чехія), відкрив документальний фільм «Дві тисячі метрів до Андріївки» українського режисера Мстислава Чернова, лауреата Пулітцерівської премії та «Оскара» за фільм «20 днів у Маріуполі». До програми заходу також увійшли: «Степне» режисерки Марини Вроди (2023 рік), «Малевиц» режисерки Дар'ї Онищенко (2024), «Сірі бджоли» Дмитра Мойсєєва (2024), «Стрічка часу» Катерини Горностай (2025), «Джура Королевич» Антона Гойди (2025), «Мишоловка» Сергія Касторних (2025), «Песики» Олексія Єсакова (2025), «Королі репу» Мирослава Латика (2021), «Медовий місяць» Жанни Озірної (2024 рік). Цього року подію, яка відбувалася у празькому кінотеатрі Atlas, організувала неприбуткова організація «Рута» у

співпраці з Українською ініціативою Південної Моравії та «Кіновартою», за підтримки Фондації Пилипа Орлика, Посольства України в Чеській Республіці, Британської Ради в Чехії, Українського журналу та Українського інституту у Празі.

Повнометражний документальний фільм української режисерки К. Горностай «Стрічка часу» (Україна/Люксембург/Нідерланди/Франція) увійшов до щорічної програми Contenders, яку формує Департамент кіно Музею сучасного мистецтва в Нью-Йорку (МоМА). Показ стрічки відбувся 23 листопада у залі Theater 1.

Спеціальний показ документальної стрічки «Дві тисячі метрів до Андріївки» було організовано в Анкарі 22 листопада Посольством України в Туреччині у співпраці з Представництвом ЄС у Туреччині та Goethe-Institut в Анкарі. У межах показу відбулася панельна дискусія з її режисером Мстиславом Черновим.

Науково-фантастична драма «Ти – космос» Павла Острікова вийшла у прокат у Бразилії, Німеччині, Польщі, Франції та інших країнах. Права на показ було придбано й у Північній Америці.

У Посольстві Франції у Вашингтоні за підтримки Посольства України в США пройшов показ документального фільму про поранених ветеранів російсько-української війни «Друге дихання», знятого режисеркою Марією Кондаковою.

У США розпочався міжнародний прокат українського повнометражного фільму Олександра Кірієнка «Вартові Різдва», знятого компанією 1+1 media у партнерстві з UnitedContentHUB. Загалом покази проходять у 15 містах протягом листопада-грудня. Також прем'єрні покази фільму відбулися в ізраїльських містах Тель-Авів, Хайфі та Ашдоді за організації «Created in Ukraine» разом із Українським Культурним центром при Посольстві України в Державі Ізраїль.

Показ документальної роботи режисера Дмитра Грешка «Дівія» про руйнівний вплив російської агресії на природу України, став частиною офіційної програми Ukraine Pavilion Конференції ООН з питань клімату (United Nations International Climate Conference) в місті Белен (Бразилія). Конференція проходила з 10 до 21 листопада. Міжнародну промоцію «Дівії» підтримують Український інститут та Eurimages.

Музеї. Охорона культурної спадщини в Україні

Виставка «Бруталізм. Італія», реалізована за підтримки Міністерства закордонних справ Італії, після успіху в Берліні, Ріо-де-Жанейро та Штутгарті, з 6 по 23 листопада проходила в Києві, у Національному центрі «Український дім». В організації виставкового проєкту взяли участь Італійський Інститут культури в Києві та Посольство Італії в Україні. Представлені фотографії, зроблені італійськими фотографами Роберто Конте й Стефано Перего для книги «Brutalist Italy. Concrete Architecture from the Alps to the Mediterranean Sea». Понад 5 років фотографи подорожували італійським півостровом – подолавши

понад 20 000 км – щоб задокументувати широке різноманіття різнопланових будівель у стилі бруталізму, зведених переважно між 1960-ми та 1980-ми роками.

У Центрі сучасної культури у Дніпрі 23 жовтня відбулося відкриття виставки «Все для всіх», що стала спільним проєктом центру, Покровського історичного музею, шотландського університету Сент-Ендрюс та Центру міської історії Центрально-Східної Європи. Виставка порушує питання важливості архівів під час війни та як системна документація стає інструментом збереження пам'яті й культурної спадщини в умовах воєнної загрози. В основі виставки – фотоархіви. Також представлено роботи митців, які по-своєму переосмислюють тему архівів, документування та збереження історії. Виставка є частиною дослідницького проєкту «Герої/ні? Робітничий портрет XX століття – архів і мистецька рефлексія», що відбувається за підтримки програми Британської Ради «Підтримка культурної діяльності в Україні за участі Великої Британії».

На Львівщині польсько-українська команда реставраторів завершила роботи з відновлення історичного гербового картуша, розташованого над головною в'їзною брамою Олеського замку. Ця подія стала черговим кроком у масштабній програмі реставрації, яку здійснює Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького у співпраці з Національним інститутом польської культурної спадщини за кордоном «Полоніка».

В Івано-Франківську за підтримки ЄС стартував проєкт з оцифрування костелу Пресвятої Діви Марії XVII ст. Проєкт реалізує Музей мистецтв Прикарпаття за підтримки ЄС за програмою House of Europe.

За кордоном

У Дубаї (Об'єднані Арабські Емірати) з 11 по 17 листопада тривала 27-ма Генеральна конференція Міжнародної ради музеїв (ICOM). Її цьогорічна тема – майбутнє музеїв у швидкозмінних суспільствах. Українську делегацію на конференції представили: президентка ICOM Ukraine А. Чередниченко; директорка Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків Ю. Ваганова; завідувачка відділу прикладної музеології Державного природознавчого музею Н. Дзюбенко; заступниця директора з розвитку Одеського художнього музею О. Ковальчук.

У Музеї сучасного мистецтва у Варшаві (Польща) відбулася презентація масштабної виставки «Жіноча справа: 1550–2025», під кураторством історикині мистецтва Елісон М. Джинджерас у співпраці з Евою Клекот та Беатою Путц. Серед представлених на ній робіт майже 150 художниць – десять українських: Алла Горська, Тетяна Яблонська, Влада Ралко, Леся Хоменко, Катерина Лісовенко, Kinder Album, Дана Кавеліна, Маргарита Половинко, Карина Синиця та Сана Шахмурадова Танська. За задумом організаторів, виставка підважує усталене уявлення про те, що до XX століття жінки в мистецтві були поодинокими винятками.

Старий замок у Кам'янці-Подільському на Хмельниччині увійшов до шістки переможців Європейського конкурсу в межах проєкту «XRculture» –

ініціативи, яка відтворює історичні об'єкти в інтерактивних 3D-голограмах. 3D-голограму отримає Старий замок Кам'янця-Подільського. За допомогою смартфона й невеликої голографічної піраміди відвідувачі зможуть побачити, як фортеця виглядала кілька століть тому.

Музейні працівники Ужгородського скансену взяли участь у міжнародній конференції «Arhitectura vernaculară din spațiul carpatic» («Народна архітектура Карпатського регіону»), яка відбулася в місті Сату Маре (Румунія) 5–7 листопада. Захід реалізовано в рамках міжнародного грантового проекту «Поза національностями. Етнографічні та культурні подібності між румунами, українцями та словаками регіону Верхньої Тиси».

У Національному музеї природничої історії ім. Григоре Антипа в Бухаресті, який належить до найстаріших і найбільш відвідуваних у Румунії, відбулася урочиста церемонія відкриття першого в країні україномовного аудіогіда. Захід став черговим кроком у реалізації міжнародної ініціативи першої леді України Олени Зеленської, спрямованої на поширення української мови у провідних світових музеях і культурних пам'ятках.

Ще один україномовний аудіогід запрацював в історичному Палаці Роганів у Страсбурзі. Цей аудіогід став 114-м у світі, відкритим у рамках міжнародної ініціативи першої леді України Олени Зеленської. Аудіогід відтепер доступний у двох музеях, розташованих у Палаці Роганів: Музеї декоративно-ужиткового мистецтва (Musée des Arts Décoratifs) та Музеї образотворчих мистецтв (Musée des Beaux-Arts).

Література В Україні

Поети з Польщі, Литви, Хорватії та Словенії та США приїхали до Львова аби взяти участь у Другому міжнародному фестивалі «Земля поетів», що проходив 8 та 9 листопада на території !FESTrepublic на тему «Пам'ятати всіх. Повернення імен на Землю поетів». Чільною частиною міжнародної програми став інтелектуальний майданчик «Кафе „Європа”», де виступили Ришард Криніцький (Польща), Кшиштоф Чижевський (Польща), Ярослав Годун (Польща), Зємовіт Щерек (Польща), Крістофер Меррілл (США), Далюс Науйокайтис-Науджо (США), Довидас Сталмокас (США), Алеш Штегер (Словенія), Томіца Байсич (Хорватія), Томас Іванаускас (Литва).

За кордоном

Україна вп'яте взяла участь у Монреальському книжковому салоні (Salon du livre de Montréal 2025) – наймасштабнішій книжковій події Квебеку (Канада) та найбільшому ярмарку франкомовної книги у Північній Америці, що тривав з 19 по 23 листопада. Четвертий рік поспіль українську присутність на Салоні забезпечувала ГО «Український клуб Монреаля», що представила стенд з українськими книжками трьома мовами – українською, французькою та англійською. Стенд став можливий завдяки підтримці Посольства України у Канаді, Фондації Шевченка та інших партнерів.

На виставці-ярмарку Buch Wien, що є найбільшою книжковою виставкою та літературною подією в Австрії, Україну було представлено власним національним стендом, організованим українсько-австрійським літературним проєктом LiterAktiv спільно з проєктом FreeArt за підтримки ColorWay EU. Основну увагу української участі у Buch Wien цього року (подія тривала з 12 листопада до 16 листопада) було зосереджено на перекладах нашої літератури німецькою мовою. На відвідувачів українського стенда чекала колекція сучасних і класичних українських творів у німецькому перекладі від понад 20 видавництв з Австрії, Німеччини та Швейцарії. Крім того, на стенді було презентовано інноваційний онлайн-каталог німецькомовних перекладів української літератури, створений платформою Читомо у співпраці з Craft Magazine – «Chapter Ukraine». Поруч із цим, проходили читання, дискусії та бесіди з українськими авторами, серед яких Юрій Андрухович, Таня Малярчук та Ольга Волинська. Окремо наш національний стенд запросив на захід «Нова українська поезія війни в перекладі». Його було організовано у співпраці з Посольством України в Республіці Австрія.

Україну вперше було представлено на міжнародній зустрічі видавців і літературних агентів – Tokyo Rights Meeting 2025, що відбулася 5–6 листопада у Токіо (Японія). Її участь організувала Літагенція OVO за підтримки Українського інституту книги. На стенді експонували книжки видавництв «Академія», «Бородатий Тамарин», «Видавництво Старого Лева», «Ранок», «Читаріум», «Ще одну сторінку», «Magenta», «Ukrainer». У межах стенда відбулися переговори щодо авторських прав із видавцями Японії, Тайваню, Таїланду, Шанхаю, Китаю, Південної Кореї, Франції, Бангладешу, США, а також зустрічі з потенційними партнерами та презентації нових книжкових проєктів.

Український поет Юрій Завадський взяв участь у міжнародному фестивалі Long Night of Literatures в Індії, організованому кластером EUNIC. Під час заходу, що відбувся в Калькутті, автор представив індійській аудиторії добірку творів зі своїх поетичних збірок. Також у межах фестивалю поет презентував важливий для українсько-індійських відносин проєкт: цього року переклади творів Тараса Шевченка бенгальською мовою, виконані докторкою Мридулою Гош.

Українська політологиня, письменниця Анастасія Фомічова стала однією з переможниць французької літературної премії імені Андре Мальро, яка щороку присуджується за твори, присвячені людській долі, написані французькою мовою. Фомічова здобула перемогу в номінації «Соціально свідомо художня література» за книгу «Воля. Добровольці в українському опорі» (*Volia: Engagée volontaire dans la résistance ukrainienne*), яка вийшла у вересні 2025 року у французькому видавництві Grasset французькою мовою.

Українська поетка, перекладачка, журналістка І. Ківа стала лауреаткою польської премії імені Фердинанда Оссендовського за переклади віршів польських поеток Еви Ліпської та Кристини Мілобендзької українською. Нагороду спільно вручили у межах познанського фестивалю центрально- та східноєвропейської літератури «Ендеміти» головні редактори двох культурних

видань – ініціатор премії, популяризатор польської літератури за кордоном, а також представник журналу *Zeszyty Poetyckie* Давід Юнг і головний редактор *Porcentrala* Ярослав Миколайчик.

Книжка «Схід українського сонця. Історія Донеччини та Луганщини початку XXI століття» політичної аналітикині К. Зарембо отримала відзнаку за найкращий переклад канадського Літературного фонду імені Петерсона–2025. Англійською мовою книжка отримала назву *Ukrainian Sunrise: Stories of the Donetsk and Luhansk Regions from the Early 2000s (Ukrainian Studies)* – вона вийшла у листопаді 2024 року в імпринті американського видавництва *Academic Studies Press Cherry Orchard Books*. Переклад здійснила Тетяна Савчинська.

У перекладах на іноземні мови з'явилися українські книжки: поетична збірка Артура Дроня «Тут були ми» – французькою у видавництві *Éditions Bleu et Jaune*; роман «Вічний календар» письменника Василя Махна – сербською в перекладі Ярослава Комбіля під назвою «Вечити календар» – у видавництві «Прометеї»; «Куди і звідки» художників, авторів, співзасновників творчої майстерні «Аграфка» Романи Романишин і Андрія Лесіва – у латвійському видавництві «*Liels un mazs*» (переклала латвійською Маріс Салейс); англomовна версія книжки А. Любки «*War from the Rear*» – переклад його збірки есеїв «Війна з тильного боку» – у США, у бостонському видавництві *Academic Studies Press* (переклад виконали Ю. Любка та К. Цуркан); роман Софії Андрухович «Амадока» – румунською мовою у перекладі Міхая Траїсти; роман «Дім для Дома» Вікторії Амеліної – в німецькому перекладі Ютти Ліндекугель у видавництві «*Mauke Verlag*».

Бібліотеки В Україні

Британські видавництва у межах проєкту Українського ПЕН «Незламні бібліотеки» передали книжки для бібліотек України. Відправлення налічує 15 554 книжки, серед яких дитяча література, художні твори для дозвілля і підручники з англійської мови як іноземної. Вони поповнять фонди бібліотек, що зазнали руйнувань внаслідок війни або працюють у прифронтових і звільнених від російських загарбників громадах. Ініціатива реалізується спільно з *Book Aid International*, *PEN International*, *English PEN* та видавництвом *Pineapple Lane*.

За кордоном

У Публічній бібліотеці Таррагони (Каталонія, Іспанія) відкрито «Українську книжкову полицку», до якої передано понад 200 українських книг для дітей та дорослих. Проєкт «Українська книжкова полицка» в рамках ініціативи першої леді України Олени Зеленської здійснено за підтримки Міністерства закордонних справ України і Міністерства культури України. Ініціативу реалізовано внесками в рамках благодійної акції «Українським дітям – українську книгу», проєкту «Українська книга бібліотекам країн Європи» та проєкту «Жива сучасна бібліотека», що є ініціативою БФ «Бібліотечна країна».

У рамках заходів Тижня української писемності та мови відбулося відкриття української книжкової полицки в Муніципальній бібліотеці грецького міста Полігірос – адміністративного центру регіону Халкідікі.

26 листопада в м. Голвей (Республіка Ірландія) пройшла презентація української книжкової колекції в рамках проєкту, присвяченого популяризації українських книжок про Україну англійською. Проєкт ініціювала журналістка і редакторка Наталія Корнієнко. До ірландських бібліотек вдалося завезти вже 250 книжок.

Благодійність

За кордоном

Український музей у Нью-Йорку представив виставку «Чорний квадрат», натхненну спадщиною українського художника-авангардиста Казимира Малевича. Подія поєднала сучасне мистецтво та благодійність. На аукціон було виставлено твори Пітера Гейлі, Маї Хаюк, Міші Тютюнника та мистецького дуету фотографів з України Synchronodogs, що переосмислюють авангард у контексті сьогодення. Усі зібрані кошти спрямовано на збереження історичної будівлі музею, а також на підтримку культурно-освітніх програм KOLO та SHKOLA, які виховують нове покоління українських митців.

Цирк

За кордоном

Українські циркові артисти продемонстрували високу майстерність і здобули дев'ять нагород на двох міжнародних фестивалях у м. Латина (Італія). Зокрема на 26-му Міжнародному цирковому фестивалі Італії українська команда виборола п'ять із дев'яти можливих нагород. Золото взяла Катерина Корнева (повітряний пілон), срібло – дует Artur & Esmira, а бронзу – Данило Лисенко, Duo Polishchuk та Three G's. Крім того, на 4-му Італійському фестивалі циркових талантів українські артисти також вибороли три призові місця: золото – Вікторія Войтко, срібло – Вероніка Непомняща, а бронзу – дует Elmaks. Українські учасники також отримали спеціальні нагороди фестивалю: Wintergarden 500 євро – Вікторія Войтко та Marcelo Marcetti Prize – Вероніка Непомняща. Своєю чергою генеральний директор-художній керівник Державної циркової компанії України Сергій Кабаков представляв країну в складі міжнародного журі обох фестивалів.

Матеріал підготувала

Ю. М. Темненко, провідний редактор
сектору ДЗК відділу НАУІ
Інформцентру з питань культури та мистецтва